

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว เพื่อ เป็นแนวทางสำหรับการวิจัย
มีสาระที่สำคัญแบ่งออกเป็น 5 หัวข้อดังนี้

1. การแนะแนวกับการศึกษา
2. ความสำคัญและความจำเป็น หลักการ จุดมุ่งหมายของการแนะแนวใน
โรงเรียนประถมศึกษา
3. ความหมายและประเภทของการแนะแนว
4. การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาและสภาพการจัดบริการแนะแนว
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
5. บทบาทของครูในการแนะแนว

การแนะแนวกับการศึกษา

ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงระบบการศึกษาหลายครั้งแล้ว และหลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เป็นหลักสูตรที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงครั้งล่าสุด เพื่อให้มีความ
เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน ให้มีความยืดหยุ่นและมีขอบเขตกว้างขวางกว่าหลักสูตร เดิม

การจัดการศึกษาตามแนวหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มีเป้าหมายที่ปลูกฝัง
และอบรมให้เยาวชนมีคุณสมบัติด้านความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ชีวิตที่ดี มีวินัยที่ดี
เป็นพลเมืองดีและมีพื้นฐานด้านอาชีพในอนาคต ในการจัดการศึกษาเพื่อสนองเป้าหมายดังกล่าว
โรงเรียนจึงมีความรับผิดชอบในงาน 3 บทบาท คือ

1. บทบาทด้านบริหาร ได้แก่ งานวางแผน งบประมาณ อาคารสถานที่ งานพัสดุ
ครูภัณฑ์ และบุคลากร เพื่อช่วยให้งานด้านวิชาการบรรลุผลตามเป้าหมาย

2. บทบาททางด้านวิชาการ ได้แก่ งานพัฒนานักเรียน จัดการเรียนการสอน เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้ เจตคติ และทักษะด้านต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

3. บทบาทด้านบริการ เป็นบทบาทที่โรงเรียนจะต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้บริการแก่นักเรียน ช่วยลดปัญหา เพิ่มความสามารถพิเศษ มุ่งกันมิให้เกิดปัญหาในอนาคต ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ ปรับตัวในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม บทบาททางด้านบริการ ได้แก่ บริการแนะแนว บริการอาหารกลางวัน บริการห้องสมุด เป็นต้น (ประเสริฐ ชูสิงห์ 2527: 32)

ดังนั้นบริการแนะแนวจึงเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษา โดยมีหน้าที่ส่งเสริมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ดังที่ วัชร ทรัพย์มี (2531: 13) ได้ชี้แจงบทบาทของบริการแนะแนว ดังต่อไปนี้คือ

1. การแนะแนว เป็นการช่วยให้นักเรียนมีความมั่นคงทางจิตใจ โดยที่การแนะแนวช่วยให้นักเรียนรู้จักตนเองอย่างแท้จริง รู้ขอบเขตความสามารถ รู้ส่วนดีและส่วนบกพร่องของตน การที่นักเรียนรู้จักตนเองเช่นนี้จะทำให้เกิดความมั่นคงในจิตใจ ทำให้เป็นตัวของตัวเองและยอมเผชิญความจริง ยอมรับในสภาพบกพร่องของตนและพร้อมที่จะปรับปรุง สิ่งใดที่คืออยู่แล้วจะพยายามรักษาไว้หรือส่งเสริมให้ดีขึ้น ซึ่งจะ เป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนให้ถึงขีดสุดอัน เป็นจุดประสงค์ของการศึกษา

2. การแนะแนว เป็นการช่วยให้นักเรียนเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้นักเรียนสามารถใช้วิจารณญาณในการวางแผนในอนาคตที่เหมาะสมกับตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกวิชาเรียน การวางแผนการศึกษาต่อ หรือการประกอบอาชีพ อีกทั้งเป็นบุคคลที่สามารถนำตนเองได้

3. การแนะแนว เป็นการช่วยให้นักเรียนปรับตัว เข้ากับผู้อื่นได้ ซึ่งจะสร้างความขัดแย้งระหว่างนักเรียนกับนักเรียน หรือนักเรียนกับครูลดลง

4. การแนะแนว เป็นส่วนสำคัญในการทำให้นักเรียนได้ตระหนักถึงคุณค่าของการศึกษาลดจนได้รับข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งจะส่งเสริมการศึกษา เป็นต้นว่า ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร วิธีเรียน บริการต่าง ๆ ในโรงเรียนที่ให้แก่ นักเรียน

5. บริการแนะแนวเป็นการช่วยให้ครูเข้าใจนักเรียนดียิ่งขึ้น โดยนักแนะแนวจะ
ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนแก่ครูหรือสนับสนุนแนะนำครูในการศึกษาพฤติกรรมของนักเรียน เมื่อ
ครูเข้าใจนักเรียนดีแล้ว จะเป็นการช่วยให้ครูจัดกิจกรรมการศึกษาที่เหมาะสม

6. บริการแนะแนวเป็นจักรกลสำคัญในการช่วยครูแก้ปัญหาให้นักเรียน ซึ่งจะเป็นการ
ช่วยแก้ปัญหาให้นักเรียนเหล่านั้นได้ทันเวลาที่ ทั้งเป็นการลดปัญหาในการสอนด้วย

7. หน่วยแนะแนวเป็นแหล่งสำคัญในการหาข้อมูลมาให้ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อใช้
ในการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน และการติดตามผลนักเรียนที่
สำเร็จการศึกษาหรือนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนกลางคัน จะเป็นการประเมินผลหลักสูตรหรือ
ประสพการณ์ที่ทางโรงเรียนจัดให้นักเรียน

จุดมุ่งหมายที่สำคัญที่นำการแนะแนวเข้ามาในการศึกษาประการหนึ่งคือ เพื่อลดความ
สูญเปล่าทางการศึกษา เนื่องจากนักเรียนไม่รู้จักตนเองดีพอในค่านิยมปัญหา ความสามารถ ความ
ถนัดและความสนใจ ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกของการศึกษา มองไม่เห็นความสัมพันธ์
ระหว่างโลกทางการศึกษากับอาชีพ และไม่สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
เล่าเรียนและปัญหาส่วนตัวของตนได้ เป็นต้น ความสูญเสียที่ร้ายแรงที่มีต่อเนื่องก็คือ ความสูญ
เปล่าทางเศรษฐกิจและการพัฒนาคนของประเทศ (สวัสดี สุวรรณอักษร 2519: 16) ฉะนั้นถ้า
เราต้องการที่จะพัฒนาให้บุคคลมีคุณภาพชีวิตที่ดีแล้ว การแนะแนวจะเป็นกระบวนการหนึ่งที่สามารถ
พัฒนาคนในทิศทางที่ถูกต้อง เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ปัญหาความสูญเปล่าทางการศึกษา และปัญหา
อื่น ๆ ที่จะเกิดขึ้นตามมาด้วย (ชวีร์แนะแนว 2529: 53)

ในส่วนที่เกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ที่กำลังใช้ในปัจจุบัน การ
แนะแนวอาจแทรกอยู่ในการสอนกลุ่มประสพการณ์ต่าง ๆ ดังที่ วชิรญา บัวศรี (2522: 10-16)
ได้เสนอแนะว่าในการปลูกฝังคุณสมบัตินี้และจริยธรรมต่าง ๆ ตลอดจนการจัดให้นักเรียนมีประสพการณ์
ทั่วไปในการทำงาน มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพนั้น ครูสามารถใช้กิจกรรมแนะแนวแทรกใน
การสอนได้ทุกกลุ่มประสพการณ์ กิจกรรมแนะแนวที่จะส่งเสริมพัฒนาการต่าง ๆ ของนักเรียนมี
หลายประการ เช่น การจัดกิจกรรมกลุ่ม การแลกเปลี่ยนทัศนะเรื่องต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน
การฝึกความรับผิดชอบร่วมกัน การฝึกการ เป็นผู้นำและผู้ตาม การเชิญวิทยากรมาบรรยายในโอกาส

วันสำคัญ การจัดกิจกรรมในบริการสนทนาให้ข่าวสารต่าง ๆ หรือ เรื่องที่มีประโยชน์ในชีวิตประจำวัน การส่งเสริมการอ่าน การอภิปราย และการไต่สวน เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า การแนะแนวเป็นสิ่งสำคัญและเกี่ยวข้องกับการศึกษาอย่างแยกไม่ออก การแนะแนวจะเป็น เครื่องมือในการช่วยเหลือการศึกษา เพื่อช่วยให้การศึกษาดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ได้เป็นอย่างดี ช่วยให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ความสำคัญและความจำเป็น หลักการ จุดมุ่งหมายของการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา

ความสำคัญและความจำเป็นของการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา

สมชัย วุฒิปรีชา มีความเห็นว่า เด็กทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้ต้องเผชิญกับปัญหา ไม่ว่าจะ เป็นปัญหาที่อยู่อาศัย ปัญหาความยากจน ปัญหาการดำเนินชีวิต แต่ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือ ทำอย่างไร นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาไปแล้วไม่ได้เรียนต่อจึงจะเป็นกำลังผลิตที่ดี เนื่องจากนักเรียนในระดับ ประถมศึกษาเกินกว่าครึ่ง ประมาณร้อยละ 57 เมื่อจบการศึกษาภาคบังคับแล้วไม่มีโอกาสศึกษา ต่อต้องออกไปช่วยพ่อแม่ทำงาน เป็นกำลังผลิตทาง เศรษฐกิจและส่วนใหญ่อยู่ในชนบท วิธีการแก้คือการ ให้บริการแนะแนว เป็นการช่วยในการ เตรียมตัวนักเรียน แนะนำให้นักเรียนควร เลือกเรียนวิชาอะไร ที่จะเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ ส่วนนักเรียนอีกร้อยละ 43 ที่มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับ มัธยมศึกษา การบริการแนะแนวควรมีบทบาทอย่างมากในการให้ข้อมูลแก่นักเรียน เพื่อให้ นักเรียนเลือกเรียนในสถานศึกษาที่เหมาะสมกับตนเองให้มากที่สุด (สมชัย วุฒิปรีชา ใน อภภา ๓๓๕ : ๖๒) ๒๕๒๖ : ๖๒)

ปัจจุบันนี้การแนะแนวมีความสำคัญและจำเป็นมากขึ้น เพราะปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนมากขึ้น มีทั้งปัญหาการศึกษาเล่าเรียน ปัญหาการศึกษาต่อ ปัญหาการประกอบอาชีพ ตลอดจนปัญหาส่วนตัว ของนักเรียน ทั้งที่บ้านและทางโรงเรียน หากโรงเรียนได้จัดบริการแนะแนวให้แก่ นักเรียนแล้ว ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวก็จะลดน้อยลง อันจะเป็นประโยชน์แก่นักเรียน

ความจำเป็นที่ต้องจัดบริการแนะแนวนั้นอาจมีเหตุผลสำคัญหลายประการ ซึ่ง
 มุขประสิทธิ์ กนกสิงห์ และ สมเจตน์ อภิมนตรีรักษ์ (2520: 1-2) วัฒนา หัชราวณิช (2531:
 13-15) อนันต์ อนันต์รังสี (2521: 29-37) ประเสริฐ ชูสิงห์ (2527: 29-30) ผ่องพรรณ
 เกิดพิทักษ์ (2529: 4-5) ได้กล่าวถึง เหตุผลของความจำเป็นของการบริการแนะแนวใน
 โรงเรียนประถมศึกษา สอดคล้องกัน พอสรุปได้ดังนี้

1. เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบันได้
 เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก พ่อแม่บ้านมีการรับผิดชอบ ไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแลลูกหลาน
 เพราะฉะนั้นการบริการแนะแนวจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องช่วยเหลือนักเรียน
 เหล่านี้
2. วัตถุประสงค์การศึกษาเล่าเรียนของนักเรียน เช่น เรียนไม่เข้าใจ เรียนอ่อน
 สอบตกบ่อย ๆ วัตถุประสงค์เหล่านี้ ถ้าไม่ได้รับการแก้ไขแต่เริ่มแรก นักเรียนจะว้าวุ่นมาก ทำให้หมด
 กำลังใจในการเรียน เสียอนาคตในที่สุด การมีบริการแนะแนวจึงจำเป็นอย่างมากที่ช่วยขจัด
 วัตถุประสงค์อื่น ๆ เกี่ยวกับการศึกษาให้หมด อีกประการหนึ่ง ความนิยมในเรื่องส่งบุตรหลานให้เรียน
 ค่อนข้างสูง โดยมุ่งหวังให้เข้ามหาวิทยาลัยเพื่อจะได้ปริญญา ซึ่งความนิยมในเรื่องนี้ทำให้ผู้ปกครอง
 และนักเรียนจำเป็นต้องอาศัยบริการแนะแนวที่จะให้ข้อสนเทศต่าง ๆ อย่างเพียงพอ เพื่อจะได้
 ตัดสินใจในการเลือกได้ถูกต้อง เหมาะสมกับสติปัญญา ความสามารถ ความสนใจของตัวนักเรียนเอง
3. นักเรียนทุกคนย่อมมีปัญหาไม่มากก็น้อย ไม่ว่าจะเรียนระดับใด วัตถุประสงค์กล่าว
 อาจจะเกิดขึ้นในปัจจุบันหรือในอนาคต การจัดบริการแนะแนวจะช่วยแก้ปัญหาในปัจจุบันและ
 มุ่งกันปัญหาในอนาคตตลอดจนส่งเสริมสิ่งดีงามของนักเรียนให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้น
4. การพัฒนาทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ของคนเราจะเริ่มต้น
 จากวัยแรกของชีวิต การจัดบริการแนะแนวให้นักเรียนระดับประถมศึกษาจะช่วยให้นักเรียนได้
 พัฒนาการในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม
5. วัตถุประสงค์สุขภาพ นักเรียนที่มีสุขภาพไม่ดี มีโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ นักเรียนขาด
 ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตน บริการแนะแนวจะมีหน้าที่ช่วยแก้ปัญหาให้นักเรียนอย่างถูกวิธี
 ทำให้นักเรียนเข้าใจสภาพตนเอง และรู้แนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างถูกวิธี

6. การแนะนำช่วยให้ครูเข้าใจนักเรียนได้อย่างดี อันจะเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนจัดกิจกรรมต่าง ๆ ยิ่งกว่านั้นยังเป็นการช่วยให้นักเรียนเข้าใจครู ซึ่งเป็นแนวทางที่จะก่อให้เกิดสัมพันธภาพอันดีระหว่างครูกับศิษย์ ตลอดจนโรงเรียนกับชุมชน

7. ปัญหาเกี่ยวกับจิตใจ สาเหตุมาจากทุกวันนี้ทุกคนต้องช่วยเหลือตนเอง ศิลธรรมเสื่อมลง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว เอาวัดเอาเปรียบผู้อื่น สภาพมีคั่นต่าง ๆ มีผลกระทบถึงนักเรียนโดยตรง นักเรียนไม่สามารถแยกสิ่งใดผิดสิ่งใดถูก ปัญหาเหล่านี้มีสัมผัสน่วนวายในจิตใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนอาจเลือกประพฤติไปในทางที่ผิด ๆ ก็ได้

จากความจำเป็นดังกล่าว บริการแนะนำจะช่วยกล่อมเกลาจิตใจนักเรียนให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจไปในทางที่ถูกต้อง อันจะเป็นแนวทางให้ประเทศชาติมีพลเมืองที่ดีในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2523: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ที่ได้สำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรมสามัญศึกษาในส่วกลาง 20 โรงเรียน ส่วนภูมิภาค 25 โรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด 35 โรงเรียน ผู้บริหารที่เป็นตัวอย่างประชากรมีความเห็นว่า บริการแนะนำในโรงเรียนประถมศึกษามีความจำเป็นด้วย เหตุผลดังต่อไปนี้

1. การแนะนำควรเริ่มต้นในโรงเรียนประถมศึกษา เพราะนักเรียนประถมศึกษาจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือก่อนระดับอื่น
2. การแนะนำช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้านกับโรงเรียนและนักเรียน
3. สภาพสังคมและ เศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้นักเรียนเผชิญปัญหาหลายด้าน หากมีฝ่ายแนะนำช่วยเหลืออีกทางหนึ่งจะทำให้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนลดลง
4. การแนะนำช่วยให้นักเรียนปรับตัวดีขึ้น

จากเหตุผลที่จำเป็นต้องจัดบริการแนะนำในโรงเรียนประถมศึกษา แสดงให้เห็นว่าการแนะนำมีความจำเป็นและสำคัญมากที่ทางโรงเรียนต้องจัดขึ้นเพื่อบริการนักเรียน ทั้งนี้เพราะนักเรียนระดับประถมศึกษาอายุยังน้อย ไม่มีประสบการณ์ ไม่สามารถดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง เมื่อประสบปัญหาไม่สามารถแก้ไขได้ เพราะฉะนั้นการแนะนำจะช่วยขจัดปัญหาให้แก่เด็กนักเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขมากขึ้น

หลักการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ (2527: 2-3) ได้จัดทำคู่มือการจัดการแนะแนว ในคู่มือครูนี้
แนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อให้ครูได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดการแนะแนว ในคู่มือครูนี้
ได้มีข้อเสนอเกี่ยวกับหลักการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาไว้ดังนี้

1. การจัดการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา จะต้องจัดเป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาและต้องสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษา หลักการและจุดหมายของหลักสูตร รวมทั้งวัตถุประสงค์
ของโรงเรียนประถมศึกษาด้วย
2. การแนะแนวจะต้องสอดคล้องกับกระบวนการเรียนการสอนของครูทุกคน และ
จะต้องสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการเรียนรู้ทางด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ ตามจุดหมายและ
หลักการของหลักสูตร
3. การจัดการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาควรถือเป็นหน้าที่ของครูทุกคนใน
การดำเนินงานร่วมกัน
4. โรงเรียนจะต้องช่วยพัฒนานักเรียนให้เจริญงอกงาม เต็มความสามารถของแต่ละ
บุคคลทั้งในด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม
5. การจัดการแนะแนวจะมีประสิทธิภาพคือเมื่อได้มีการวางแผนปฏิบัติและวาง
นโยบายให้เป็นที่แน่นอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเอง
6. บริการแนะแนวจะต้องจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนทุกคน ไม่ใช่เฉพาะนักเรียนที่มีปัญหา
เท่านั้น
7. การจัดการแนะแนวจะบรรลุผลสำเร็จเมื่อได้รับความร่วมมือระหว่างโรงเรียน
ผู้ปกครอง และชุมชน
8. การจัดการแนะแนวต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล แม้ประการสำคัญ
9. ผู้ที่ทำงานด้านแนะแนวควรมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานพฤติกรรมนักเรียน
อย่างดียิ่ง

สรุปได้ว่า หลักการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนทุกคน โดย
คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นกระบวนการต่อเนื่องและอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย
ที่เกี่ยวข้อง ผู้ที่ทำงานแนะแนวควรมีความรู้ความเข้าใจพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อพัฒนานักเรียน
ให้ถึงขีดสุดในทุกด้าน

จุดมุ่งหมายการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา

กระบวนการที่สำคัญของการเริ่มปฏิบัติงานคือ การกำหนดจุดมุ่งหมายของการทำงานนั้น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ดังนั้นจึงได้มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของนักเรียนให้ เป็นไปด้วยดีตั้งแต่ตอนต้นของชีวิต
2. เพื่อแก้ปัญหาคและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นซึ่งจะ เป็นการขัดขวางพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนักเรียน
3. เพื่อสร้างเสริมบุคลิกภาพที่พึงประสงค์
4. เพื่อส่งเสริมสมรรถภาพในการ เรียน ให้มีความพร้อมและมีการตั้งคั้งที่ดี
5. เพื่อสนองความต้องการ ความสนใจของนักเรียนให้เหมาะสมตาม เอกภภาพ
6. เพื่อป้องกันปัญหาทางด้านอารมณ์ซึ่ง เกิดขึ้นตั้งแต่เด็ก โดยความร่วมมือของครู พ่อแม่ ครูแนะแนว และบุคคลที่เกี่ยวข้อง
7. เพื่อช่วยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน
8. เพื่อให้ความรู้ข่าวสารแก่พ่อแม่เกี่ยวกับภาวพัฒนาการของนักเรียนและ เรื่องการ เรียน เช่น หลักสูตร ภาระงานการเรียน เพราะพ่อแม่มีส่วนสำคัญในการสร้างบุคลิกภาพของนักเรียน และปัญหาของนักเรียนมัก เริ่มต้นจากที่บ้าน เกือบทั้งสิ้น
9. เพื่อจัดหาข้อมูลรายละเอียด เกี่ยวกับสถานศึกษาต่อและอาชีพให้แก่ นักเรียน
10. เพื่อประสานงานระหว่างโรงเรียนกับแหล่งบริการภายนอก เช่น หน่วยงาน ที่เกี่ยวกับสุขภาพจิตและสถานอนามัย เป็นต้น
11. เพื่อให้ครูสามารถแนะแนวนักเรียนที่มีปัญหาพิเศษทั้งทางกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม
12. เพื่อให้ครูได้เชื่อมโยงระหว่างนักเรียนกับชุมชนและ เครือชมตัวให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีแก่ชุมชนในอนาคต (ประเสริฐ ชูสิงห์ 2527: 31)

จะเห็นได้ว่า การแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา มีจุดมุ่งหมายหลักคือ การป้องกัน

และแก้ไขปัญหาก็อาจเกิดขึ้นกับนักเรียน ประการที่สำคัญที่สุดคือ การส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียน ให้เจริญถึงขีดสุดและสามารถดำรงชีวิตอย่าง เป็นสุข

ความหมายและประเภทของการแนะแนว

ความหมายของการแนะแนว

ความหมายของการแนะแนวที่ปรากฏในหนังสือทางการศึกษาและจิตวิทยาการแนะแนว ทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปที่สำคัญได้ดังนี้

1. ความหมายของการแนะแนวตามแนวคิดของนักการศึกษาไทย สรุปได้ดังนี้

สุโท เจริญสุข (2520: 4-5) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวคือ วิธีการ ช่วยเหลือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพื่อให้บุคคลนั้นสามารถแก้ปัญหาได้สำเร็จและเกิดความสุข ความพอใจ การช่วยเหลือจะอยู่ในลักษณะที่ไม่เป็นการบอกให้ทำตาม ไม่แนะนำให้ปฏิบัติความ ไม่ออก คำสั่งหรือบังคับให้ทำตาม และไม่ทำแทนหรือช่วยแก้ปัญหาให้

ดวงเดือน ศิลาบุตร (2522: 11) ได้สรุปการแนะแนวว่า คือกระบวนการ ช่วยเหลือนักเรียนให้รู้ช่องทางที่จะใช้ความสามารถของคนที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และสังคมให้มากที่สุด และรู้จักเลือกตัดสินใจสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างฉลาด มีเหตุผลและถูกต้อง นอกจากนั้นการแนะแนวยังช่วยให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างดี สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุข

สวัสดิ์ สุวรรณอักษร (2524: 3) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวเป็น ร้อยกรองว่า

การแนะนำ	คืออะไร	ใครรู้อ่าง
คือแนวทาง	พัฒนา	อย่างงน
ที่มุ่งหมาย	ให้เด็กเรา	เข้าใจคน
รู้จักชวนชววย	หาทาง	สร้างตนเอง
การแนะนำ	ยังมุ่งหมาย	ให้คนนั้น
แก่หรือกัน	ปัญหาไซร์	ให้ตรงเพง
รู้จักโลก	ทุกสิ่งอัน	ไม่วัน เกรง
ปรับตนเอง	อย่างฉลาด	ปราศเปเรื่องเอย

สมร ทองดี (2524: 10) ได้กล่าวถึงการแนะนำว่า เป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม สามารถแก้ไขปัญหาหรือตัดสินใจได้ถูกต้องและเหมาะสม สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มความสามารถทุกด้าน สามารถปรับตนและดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

จำเนียร ช่างโชติ (2524: 5) ได้ให้ความหมายของการแนะนำว่า หมายถึงกระบวนการช่วยเหลือบุคคลแต่ละคนให้รู้จักเข้าใจตนเอง โลกที่เขาอยู่และบุคคลอื่น ๆ ที่ต้องเกี่ยวข้องกับตัว ให้สามารถช่วยเหลือตนเองหรือนำตนเองได้อย่างฉลาด สามารถพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ทุกด้าน สามารถนำศักยภาพของคนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

สุรวิรัตน์ บุรณวัฒน์ (2526: 4) สรุปความหมายของการแนะนำว่า การแนะนำเป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อบุคคลทุกคนไม่เลือกเพศ วัย ไม่ว่าจะอยู่ในสังคมชนิดใดเพื่อช่วยให้บุคคลเหล่านั้นได้พัฒนาทักษะที่สำคัญ 3 ด้านคือ

1. การรู้จักตนเอง คือ การรู้ถึงความต้องการ ความคิด ความสามารถ ความถนัด รวมทั้งขอบเขตจำกัดต่าง ๆ ของตนเอง และยอมรับลักษณะนั้น
2. การรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม คือการรู้จักวิธีที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมและเป็นสุข

3. การรู้จักตัดสินใจในการดำเนินชีวิตด้วยตนเอง คือการมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักใช้สติปัญญา ความสามารถของตนแก้ไขปัญหาค่าง ๆ ได้อย่างฉลาดและเหมาะสม

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529: 1) สรุปความหมายของการแนะแนวว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการเพื่อช่วยให้บุคคลรู้จักตนเอง เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมได้เหมาะสมยิ่งขึ้น และเพื่อให้บุคคลนั้นสามารถช่วยตนเอง นำตนเอง ปรับตนเองได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนทั้งสามารถป้องกันปัญหา แก้อันตรายและพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัชร ทรัพย์มี (2531: 3) ให้ความหมายของการแนะแนวว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เขาสามารถนำตนเองได้เป็นต้นว่า ตัดสินใจที่จะศึกษาด้านใด ประกอบอาชีพอะไร หรือแก้ปัญหาย่างไร และสามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุข มีความเจริญก้าวหน้าในชีวิตและได้พัฒนาตนเองได้ถึงขีดสุดทุกด้าน

วัฒนา พัทธราวิช (2531: 8) ได้อธิบายว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะช่วยเหลือบุคคลให้สามารถเข้าใจตนเองและรู้จักตนเอง รวมทั้งเข้าใจสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัว รู้จักคิดและใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจด้วยตนเอง แก้ไขปัญหาค่าง ๆ หรืออุปสรรคในชีวิตด้วยตนเอง สามารถเป็นผู้นำตนเองได้ เป็นตัวของตัวเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. ความหมายของการแนะแนวตามแนวคิดของนักการศึกษาต่างประเทศที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

คาร์เตอร์ วี กู๊ด (Carter V. Good 1973: 270) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวดังนี้

1. การแนะแนวคือ กระบวนการช่วยเหลือให้แต่ละบุคคล เข้าใจตนเองและโลกเกี่ยวกับตนเองได้ดี สามารถเสาะแสวงหาความรู้เพื่อจะนำไปสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับความก้าวหน้าทางการศึกษา การพัฒนาอาชีพ และการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม

2. การแนะแนวคือวิธีการช่วยเหลืออย่างมีแบบแผนต่อเนื่องกัน เป็นการ

ช่วยเหลือให้นักเรียนสามารถประเมินความสามารถของตนเอง และข้อบกพร่องของตนเอง เพื่อนำไปแก้ไขให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

3. การแนะแนว เป็นวิธีการที่นำนักเรียนไปสู่จุดหมาย โดยการจัดสภาพแวดล้อมให้แก่ นักเรียนอื่นจะเป็นแนวทางให้นักเรียนรู้จักความต้องการพื้นฐานของตนเองและสนใจความต้องการพื้นฐานนั้น ผู้เป็นชั้นเรียนหนึ่งในการสร้างความสำเร็จให้แก่ตัวนักเรียนเอง

4. การแนะแนว เป็นวิธีที่ครูจะนำนักเรียนให้รู้จักวิธีการศึกษาค้นคว้าและได้รับการตอบสนองตามความต้องการของตนเอง

โรเบิร์ต เอช แนพ (Robert H. Knapp 1973: 5) สรุปว่า การแนะแนว เป็นกรรมวิธีที่ซับซ้อนที่ช่วยให้ความต้องการของนักเรียนประสบผลสำเร็จ ช่วยให้นักเรียนได้เข้าใจตนเอง รู้จักเลือกและรู้จักปรับตัวทั้งในด้านการเรียน การสังคม ความประพฤติ อารมณ์ สุขภาพ อาชีพ รวมถึงการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การแนะแนว เป็นกรรมวิธีหรือกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และเป็นกระบวนการที่ต้องทำติดต่อกัน เพราะความเจริญเติบโตของนักเรียนต่อเนื่องกันอยู่ตลอดเวลา

แคร์โรล เอช มิลเลอร์ (Carroll H. Miller 1976: 13) ให้คำจำกัดความของการแนะแนวว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้รู้จักตนเอง และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บุคคลสามารถตัดสินใจและวางแผนการอนาคตของตนได้อย่างเหมาะสม

อาร์เธอร์ เจ ไจนส์ (Arthur J. Jones 1980: 4) ได้อธิบายว่า การแนะแนวหมายถึงการที่บุคคลหนึ่งได้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอีกคนหนึ่ง โดยมุ่งหมายจะช่วยให้บุคคลนั้นเจริญงอกงาม สามารถรับผิดชอบตนเองได้อย่างดีที่สุด บริการแนะแนวมีขอบเขตกว้างไกลไปถึงโรงเรียน ครอบครัว วงการธุรกิจ โรงงานอุตสาหกรรม โรงพยาบาล วงการปกครอง หรือแม้กระทั่งชุมชน อาจสรุปได้ว่า การแนะแนวเกิดขึ้นทุกหนทุกแห่งที่ต้องการความช่วยเหลือ และมีบุคคลที่สามารถจะให้ความช่วยเหลือ

วิลเลียม เอ็ม พรอคเตอร์ (William M. Proctor 1983: 142) ได้อธิบายความหมายของการแนะแนวว่า การแนะแนวคือบริการที่จัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือนักเรียนทั้งที่เป็น

รายบุคคลและ เป็นกลุ่ม ทั้งที่ยังศึกษาเล่าเรียนอยู่ในโรงเรียน และที่ออกจากโรงเรียนไปแล้ว เพื่อช่วยให้เขาสามารถปรับคนได้ดีที่สุด รู้จักตัดสินใจในการเลือกอาชีพและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากความหมายของการแนะแนวที่นักการศึกษาทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ ให้นำนั้น สรุปได้ว่า การแนะแนวคือ กระบวนการที่ให้ความช่วยเหลือนักเรียนแต่ละคน เกี่ยวกับการช่วยให้รู้จักและเข้าใจตนเอง ช่วยให้ได้ใช้ความสามารถปรับตนเองให้เข้ากับบุคคลอื่นและสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี ช่วยให้มีการตัดสินใจอย่างรอบคอบถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนสามารถแก้ปัญหาของตนเองได้อย่างฉลาดรวมทั้งช่วยให้สามารถปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมหรือสังคมได้อย่างเต็มที่

ประเภทของการแนะแนว

การจัดการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา สามารถแบ่งประเภทของการแนะแนว ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. การแนะแนวการศึกษา
2. การแนะแนวอาชีพ
3. การแนะแนวส่วนตัวและสังคม

การแนะแนวการศึกษา

สมร ทองดี (2524: 61-62) กล่าวว่า การแนะแนวการศึกษา หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่ช่วยให้บุคคลได้พัฒนาทางสติปัญญาได้เต็มความสามารถ โดยอาศัยกลวิธีต่าง ๆ เช่น จัดกิจกรรมสำรวจ การทดสอบ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับการเลือกและการปรับตัวของนักเรียนเกี่ยวกับโรงเรียน หลักสูตร การเรียน วิธีเรียน และภารกิจนิสัยในการเรียน รู้วิธีค้นคว้าวิชาต่าง ๆ วิธีใช้อุปกรณ์ในการเรียนและรู้จักเลือกแนวทางการศึกษาต่อ

จุดมุ่งหมายของการแนะแนวศึกษา

1. ช่วยให้นักเรียนทราบความสนใจ ความสามารถที่แท้จริงเฉพาะตน เพื่อเป็น

แนวทางเรียนหรือเลือกโรงเรียนเพื่อเรียนต่อ และเพื่อเลือกอาชีพ

2. ช่วยนักเรียนปรับตัวได้ดีขึ้นในโรงเรียนที่กำลังเรียนอยู่หรือในสถานศึกษาอื่น ๆ
3. ช่วยให้นักเรียนทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการเรียนต่อไปข้างหน้าและช่วยให้รู้จักวางแผนการเรียน หรือวิธีดำเนินการเพื่อเรียนต่อ
4. ช่วยให้นักเรียนทราบแน่ชัดว่า ขณะนี้สถานศึกษาที่ตนกำลังเรียนอยู่มีการจัดการเรียนอย่างไร การสอนมุ่งในลักษณะอย่างไร อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนในข้างหน้าและการประกอบอาชีพต่อไป
5. ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาเจตคติที่ถูกต้อง เพื่อเป็นการวางรากฐานการพิจารณาและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ อย่างถูกต้องและไม่ถือคติต่อสถานศึกษาอื่น ๆ เช่น การสมัครเข้าเรียนในโรงเรียนที่เคยมีนักเรียนที่ได้ทำชื่อเสียงการเรียนดีเกินโดยไม่ได้พิจารณาถึงความสามารถของตน
6. ช่วยให้นักเรียนทราบรายละเอียดของสถานศึกษาในระดับต่อไปว่ามีคุณสมบัติอย่างไร มีระเบียบข้อบังคับอะไรบ้าง เพื่อจะได้มีโอกาสเตรียมตัว
7. ช่วยให้นักเรียนรู้จักจุดประสงค์และการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ และสถาบันการศึกษาอื่น ๆ (สมร ทองดี 2524: -62)

จากจุดมุ่งหมายของกฎระณะแนวการศึกษา สรุปได้ว่า การแนะแนวการศึกษาช่วยนักเรียนได้ทั้งในด้านปรับปรุงแก้ไขและป้องกัน สามารถช่วยให้การเรียนของนักเรียนดีขึ้น และมีความสุขในการเรียนมากขึ้น ช่วยให้นักเรียนปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ช่วยในเรื่องการแบ่งเวลา ตลอดจนวิธีแก้ปัญหาค้าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนและรู้จักวางแผนการเรียนในอนาคต

วิธีการจัดการแนะแนวการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

1. จัดให้มีกิจกรรมในเวลาเรียนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร สนับสนุนให้นักเรียนตั้งชุมนุมต่าง ๆ ซึ่งเป็นชุมนุมทางวิชาการ เช่น ชุมนุมคณิตศาสตร์ ชุมนุมภาษาไทย
2. จัดให้มีการอภิปรายเกี่ยวกับการเสริมความรู้ในสิ่งที่ควรทราบ เช่น การปรับปรุงนิสัยและการปฏิบัติตนที่ดี การจัดการเวลาเพื่อดูหนังสือและทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ การจัดงาน

เทคนิคการทอหนังสือ การเขียนรายงาน การใช้ห้องสมุด. เป็นต้น

3. บริการทดสอบความถนัดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. จัดป้ายสนเทศอย่างสม่ำเสมอ
5. ประมุขให้แก่นักเรียน เข้าใจหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การประเมินผล

เพื่อให้นักเรียน เตรียมตัว เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (สมร ทองดี 2524:62)

การแนะแนวอาชีพ

วัชร ทรัพย์มี (มป. : 3) ให้ความหมายของการแนะแนวอาชีพว่า เป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลในการเลือกอาชีพ การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ การหาอาชีพ ตลอดจนการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง เพื่อให้ประสบความสำเร็จก้าวหน้าในการประกอบอาชีพนั้น

การแนะแนวอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างนิสัยให้นักเรียนรักการทำงาน มีความอดทนที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จ และมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานที่สุจริต การแนะแนวอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นการเตรียมตัวเพื่ออนาคตของนักเรียน นพพร ทานิชสุข (2524: 28) มีความเห็นว่า การที่จะช่วยให้นักเรียน เลือกหรือตัดสินใจในการศึกษา คือ หรือประกอบอาชีพ มิใช่ว่าจะพิจารณาแค่เพียงว่ารู้ถึงความถนัด ความสนใจ ความสามารถ บุคลิกภาพ เจตคติ สติปัญญา สุขภาพ แล้วพิจารณาว่าอาชีพใดเหมาะสมกับบุคคลนั้น เท่านั้น ผู้แนะแนวควรจะได้ร่วมชี้แจงรายละเอียดและให้ข้อคิดต่าง ๆ แก่นักเรียน ทั้งนี้เพื่อช่วยให้นักเรียนมีประสบการณ์ ทักษะต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน การแนะแนวอาชีพจึงเป็นงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือประสานงานกับทุกฝ่าย นอกจากจะได้รับความร่วมมือจากทุกคนในโรงเรียนแล้วยังจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือประสานงานกันระหว่างผู้ปกครองนักเรียนอีกด้วย นอกจากนั้น ประหยัด ทองมาก (2526: 63) มีความเห็นว่า เพื่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพในอนาคตของนักเรียน โรงเรียนจะต้องเน้นเป็นพิเศษในการแนะแนวอาชีพอย่างจริงจัง เพื่อให้ นักเรียนเกิดคุณสมบัติต่าง ๆ ที่ดีงามต่อการดำรงชีวิตและภาพประกอบอาชีพ มีความรักและพึงพอใจในงาน มีกิจนิสัยที่ดีในการทำงาน เช่น ความขยันหมั่นเพียร ความตรงต่อเวลา ในการปลูกฝังคุณสมบัติต่าง ๆ ดังกล่าวนี้ ครูทุกคนจะต้องเน้นและสอดแทรกในทุกกลุ่มประสบการณ์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดประสงค์ของการ เรียนรู้ สำหรับกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพนั้น

สิ่งที่ครูจะต้องเน้นเป็นพิเศษก็คือ ความรัก ความเอาใจใส่ต่องานและความภาคภูมิใจในผลงาน หรือความสำเร็จในงานให้มากกว่าความสวยงามของผลงานที่นักเรียนทำ ขณะเดียวกันก็ต้องเน้น ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนด้วย

จะเห็นได้ว่า การจัดบริการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นบริการที่ ทางโรงเรียนควรจัด และจัดอย่างสม่ำเสมอ จัดให้แก่ักเรียนทุกคน ไม่ใช่จัดให้เฉพาะแต่นักเรียนที่จะจบการศึกษาเท่านั้น การแนะแนวอาชีพมีประโยชน์แก่ักเรียน ชุมชนและลคบัญญัติ สังคมได้อีกด้วย

จุดมุ่งหมายของการแนะแนวอาชีพ

1. ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอาชีพปัจจุบันในท้องถิ่นและสังคม
2. ช่วยให้ข้อเท็จจริงแก่ักเรียนเกี่ยวกับอาชีพที่นักเรียนสนใจ เช่น มีอาชีพอะไรบ้าง อาชีพนั้น ๆ ต้องการบุคคลที่มีพื้นความรู้ ความสามารถอย่างไร เป็นต้น
3. ช่วยให้นักเรียน เข้าใจถึงคุณสมบัติและความสามารถพิเศษของผู้ที่ประกอบอาชีพแต่ละอาชีพ
4. ช่วยให้นักเรียนได้รู้จักพิจารณาตนเองอย่างมีเหตุผล และสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างฉลาด
5. ช่วยให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพและการทำมาหากินที่ช่วยให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข
6. ช่วยให้นักเรียนรู้จักวางแผนการศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐาน ไปสู่การประกอบอาชีพที่ต้องการ
7. ช่วยให้นักเรียนได้เข้าใจตนเอง โดยให้รู้ความถนัด ความสามารถและคุณลักษณะอื่น ๆ ของคนเพื่อ เป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกอาชีพ
8. ช่วยสร้างเจตคติและสำนิยมที่ดีต่ออาชีพที่สุจริตทุกชนิด (สมร ทองดี 2524: 64)

จะเห็นได้ว่าจุดมุ่งหมายของการแนะแนวอาชีพในระดับประถมศึกษา ไม่ได้เน้นให้นักเรียนตัดสินใจเลือกอาชีพ แต่เป็นการช่วยไม่ให้นักเรียนเลือกอาชีพโดยที่ยังไม่มีพื้นฐานพอ

หรือมีความเข้าใจไม่ถูกต้อง ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เหมาะสม โรงเรียนประถมศึกษา มีหน้าที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมด้านอาชีพแต่ละอาชีพ และให้นักเรียนรู้ถึงความถนัด ความเข้าใจของตนเอง เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการเลือกอาชีพในอนาคต

วิธีการจัดการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา

การจัดบริการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาต้องจัดให้สอดคล้องกับหลักสูตร และต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ผู้บริหาร คณะครู ผู้ปกครองนักเรียนและบุคคลในชุมชน เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนก้าวหน้าไปคตามทางของแต่ละคน วิธีการจัดบริการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาที่สามารถดำเนินการได้มีดังนี้

1. ให้นักเรียนเล่าเรื่องงานอดิเรกของตน และอภิปรายไปสู่ทางที่จะประกอบอาชีพ
2. ให้นักเรียนไปสัมภาษณ์เรื่องราวเกี่ยวกับอาชีพจากพ่อแม่หรือบุคคลอื่น ๆ แล้วนำมาเล่าให้เพื่อน ๆ ฟัง
3. ให้นักเรียนสะสมภาพการประกอบอาชีพต่าง ๆ
4. จัดหาเอกสาร เชิญวิทยากรมาบรรยาย หรือจัดمایشเสนอเกี่ยวกับความรู้เรื่องอาชีพ เพื่อให้ข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เพื่อนักเรียนจะได้รู้จักอาชีพต่าง ๆ ได้กว้างขวาง
5. โรงเรียนบริการทดสอบทางจิตวิทยา เช่น ความถนัด ความสนใจ เพื่อที่จะวัดความสามารถ ความรู้ ความถนัดและความสนใจของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนรู้จักตนเองดีขึ้น
6. จัดศึกษานอกสถานที่ ตามความเหมาะสมของสภาพท้องถิ่นและความต้องการของนักเรียน เช่น จัดหาไปชมโรงงานอุตสาหกรรม บริษัท ร้านค้า งานทางเกษตรกรรม ไร่ นา สวน การประมง ให้นักเรียนมีโอกาสดำรงอาชีพต่าง ๆ ในชุมชนของตน สัมภาษณ์ สอบถาม ผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ ในท้องถิ่นของตน เพื่อนักเรียนจะได้เห็นสภาพที่แท้จริงของงานนั้น ๆ ช่วยให้เกิดเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริตทุกชนิด ตลอดจนได้รู้แหล่งทรัพยากรในท้องถิ่น
7. จัดนิทรรศการเกี่ยวกับอาชีพ เช่น จัดงานวันอาชีพ เพื่อให้รายละเอียดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ฉายภาพยนตร์หรือสไลด์เกี่ยวกับอาชีพ ทำแบบสอบถามสำรวจความสนใจทางอาชีพของนักเรียน

8. จัดทำคู่มือเกี่ยวกับอาชีพ ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับการสมัครงาน การเขียนใบสมัคร การเตรียมตัวสอบ เป็นต้น
9. ให้ความสำคัญเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล
10. ติดตามผลโดยสำรวจนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพด้วยการเรียนต่อ หรือไปประกอบอาชีพใดบ้าง จัดทำสถิติเพื่อปรับปรุงการจัดแนะแนวอาชีพของโรงเรียน (สมร ทองดี 2524: 64)

การแนะแนวส่วนตัวและสังคม

ดวงเดือน ทิศาลบุตร (2522: 162) กล่าวว่า การแนะแนวส่วนตัวและสังคม หมายถึง กระบวนการซึ่งช่วยให้นักเรียนได้รู้ถึงมาตรฐานการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องเหมาะสมเป็นที่ยอมรับของสังคม และถูกต้องตามวัฒนธรรมไทย รู้จักคุณค่าของชีวิตที่แท้จริง มีคุณธรรม รู้จักสิทธิและหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของสังคม สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ดี และสามารถปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ถูกต้องยิ่งขึ้น

จุดมุ่งหมายของการแนะแนวส่วนตัวและสังคม

1. ช่วยให้นักเรียนมีความมั่นคงทางจิตใจ โดยการช่วยให้รู้จักตนเอง รู้ขอบเขตความสามารถ ส่วนดี ส่วนบกพร่องของตน เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนให้ถึงขีดสุด
2. ช่วยให้นักเรียนเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้นักเรียนสามารถใช้วิจารณญาณในการวางแผนในอนาคตที่เหมาะสมกับตนเอง และสามารถนำตนเองได้
3. ช่วยให้นักเรียนปรับตัวกับผู้อื่นได้ดี เช่น ปรับตัวกับเพื่อน ครู เพื่อลดความขัดแย้งระหว่างนักเรียนด้วยกัน และระหว่างนักเรียนกับครู
4. ช่วยสร้างเจตคติและค่านิยมที่ถูกต้องและเหมาะสม
5. ช่วยให้นักเรียนอยู่ในสิ่งแวดล้อมใหม่ได้อย่างมีความสุข
6. ช่วยให้นักเรียนรู้แนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างฉลาด (สมร ทองดี 2524: 65)

จะ เห็น ได้ ว่า การ เนบะ แนว ส่วน ตัว และ สัง คม เป็น การ ช่วย ใ้ นัก เรียน รู้ จัก และ ยอม รับ ข้อ กพร่อง ของ ตน เอง สามารถ รับ ตัว อยู่ ใน สัง คม ได้ อย่าง มี ความ สุข

วิธี การ จัด การ เนบะ แนว ส่วน ตัว และ สัง คม ใน โรง เรียน ประถม ศึกษา

1. จัด บ่าย สน เทศ ใ้ นัก เรียน เสนอ ข้อ คิด เห็น เขียน คิด ใ้ ที่ บ่าย
2. ส่ง เสริม สนับ สนุน ใ้ นัก เรียน ทำ ตน ใ้ เป็น ประ โยชน์ แก่ สัง คม รู้ จัก หน้า ที่ ความ รับ ผิด ชอบ ค่อ สัง คม รู้ จัก ใ้ สิทธิ ใน ทาง ที่ ถูก
3. ใ้ คำ ปรึกษา เป็น กลุ่ม และ เป็น ราย บุคคล แก่ นัก เรียน ที่ มี ปัญหา ทาง ด้าน สัง คม ศีลธรรม จรรยา ไม่ รู้ จัก หน้า ที่ หิง ปฏิบัติ และ ไม่ สามารถ แก้ ปัญหา ส่วน ตัว ค่าง ๆ ได้
4. เชิญ ผู้ ทรง คุณ วุฒิ ใน คำน ค่าง ๆ มา บรรยาย หรือ กิ ปราย เป็น ครั้ง คราว ใน เรื่อง ค่าง ๆ เช่น เรื่อง มา รยา ทใน สัง คม หลัก ธรรม ที่ ควร ยึด ปฏิบัติ เพื่อ แก้ ไข ปัญหา ชีวิต เพื่อ การ คำ เนิน ชีวิต อย่าง สัน ติ สุข ว
5. ใ้ นัก เรียน สำ รวจ ตน เอง ประ เมิน ผล ตน เอง ครู อาจ ทำ แบบ สอบ ตาม หรือ แบบ สำ รวจ หรือ แบบ ประ เมิน ค่า ตน เอง ใน คำน ค่าง ๆ ใ้ นัก เรียน ครว จสอบ (สปร ทอง คี 2524: 65)

ใน ด้าน การ เนบะ แนว ส่วน ตัว และ สัง คม ได้ มี งาน วิจัย ที่ เกี่ยว ข้อง พอ สรุป ได้ ดัง นี้

สม ชัย วงษ์ นายะ (2524: 99) ได้ ศึกษา ตัว แปร ที่ มี ความ สัม พัน ธ์ กับ ผล สัม ฤทธิ์ ทาง การ เรียน วิชา คณิต ศาสตร์ ของ นัก เรียน ชั้น ประถม ศึกษา ปี ที่ 6 ใน จังหวัด สระ บุรี พบ ว่า นัก เรียน ที่ มี ปัญหา ส่วน ตัว ด้าน การ เงิน ด้าน สุข ภาพ ด้าน ที่ อยู่ อาศัย ด้าน ความ สัม พัน ธ์ กับ เพื่อน ด้าน ความ สัม พัน ธ์ กับ บุคคล ใน บ้าน มี ความ สัม พัน ธ์ ทาง ลบ กับ ผล การ เรียน วิชา คณิต ศาสตร์ ซึ่ง แสดง ว่า นัก เรียน ที่ มี ผล สัม ฤทธิ์ ทาง การ เรียน คณิต ศาสตร์ สูง มี แนว โนบ์ ที่ จะ มี ปัญหา ส่วน ตัว น้อย กว่า นัก เรียน ที่ มี ผล สัม ฤทธิ์ ทาง การ เรียน คณิต ศาสตร์ ต่ำ จาก ผล การ วิจัย นั้น จะ เห็น ว่า ควร จัด คุม วิชาการ เนบะ แนว ส่วน ตัว และ สัง คม ควบ คู่ ไป กับ การ เนบะ แนว การ ศึกษา เพื่อ นัก เรียน จะ ได้ มี ผล สัม ฤทธิ์ ทาง การ เรียน สูง ขึ้น

อ วิช ชัย จันทร์ นุสรณ์ (2526: 76-77) ได้ วิจัย เรื่อง ความ คิด เห็น ของ ครู และ ผู้ ปก ครอง เกี่ยว กับ ปัญหา ส่วน ตัว และ สัง คม ของ นัก เรียน ประถม ศึกษา สังกัด สำ นัก งาน การ ประถม ศึกษา จังหวัด ฤ ฑ์ ยธ ามี สรุป ผล วิจัย ได้ ดัง นี้

1. ปัญหาการปรับตัว ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนที่อยู่ในระดับ เป็นปัญหามากที่สุด ควรเร่งให้ความช่วยเหลือโดยด่วนที่สุด มี 2 ประการ ได้แก่ นักเรียนต้องการทราบหลักการ สันทนาที่ดี และนักเรียนต้องการความเอาใจใส่ เป็นพิเศษจากครู และ เรื่องที่อยู่ในระดับ เป็น ปัญหามาก ควรให้ความช่วยเหลือโดยด่วน ได้แก่ นักเรียนปรับตัวไม่ทันกับเหตุการณ์ปัจจุบัน

2. ปัญหาสภาพครอบครัว ปัญหาสภาพครอบครัวของนักเรียนที่อยู่ในระดับ เป็นปัญหามากที่สุด ควรเร่งให้ความช่วยเหลือโดยด่วนที่สุด ได้แก่ นักเรียนต้องการความรักอย่าง เสมอภาค และ เรื่องที่อยู่ในระดับ เป็นปัญหามากควรให้ความช่วยเหลือโดยด่วน ได้แก่ ครอบครัว นักเรียนยากจน

3. ปัญหาสุขภาพ ปัญหาสุขภาพของนักเรียนที่อยู่ในระดับ เป็นปัญหามากที่สุดควร เร่ง ให้ความช่วยเหลือโดยด่วนที่สุด ได้แก่ นักเรียนประสบอุบัติเหตุเล็ก ๆ น้อย ๆ ในโรงเรียน

4. ปัญหาอารมณ์ ปัญหาทางอารมณ์ของนักเรียนที่อยู่ในระดับ เป็นปัญหามากควรให้ ความช่วยเหลือโดยด่วน ได้แก่ นักเรียนไม่ชอบคนเข้าสี นักเรียนไม่ชอบให้ใครมาขัดใจ อารมณ์ ของนักเรียนอ่อนไหวง่าย นักเรียน เมื่อหน่ายสิ่งต่าง ๆ ง่าย และนักเรียนไม่สามารถควบคุม อารมณ์ได้

5. ปัญหาการใช้เวลาว่างและการพักผ่อนหย่อนใจ ปัญหาการใช้เวลาว่างและการ พักผ่อนหย่อนใจของนักเรียนที่อยู่ในระดับ เป็นปัญหามากควรให้ความช่วยเหลือโดยด่วน ได้แก่ นักเรียนต้องการหนังสืออ่านประกอบ ผู้ปกครองไม่ค่อยกวาดขัน เรื่องการใช้เวลาว่างของนักเรียน นักเรียนใช้เวลาว่างในการเล่นมากเกินไป และนักเรียนไม่ค่อยดูรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสม กับวัย

6. ปัญหาความประพฤติ ปรากฏว่าไม่มีปัญหาใดที่อยู่ในระดับ เป็นปัญหามากที่สุด ควร เร่งให้ความช่วยเหลือโดยด่วนที่สุด และในระดับที่เป็นปัญหามากควรเร่งให้ความช่วยเหลือโดย ค่วนอยู่เลย

ปี พ.ศ. 2527 รัชสี ทรัพย์มี และคณะ ได้สร้างและทดลองรูปแบบบริการแนะแนว ในช่วงเวลาวิสาสะ ผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบบริการแนะแนวในลักษณะกิจกรรมแนะแนวกลุ่มขึ้น โดยให้ครอบคลุมการแนะแนวการศึกษา การแนะแนวอาชีพ การแนะแนวส่วนตัวและสังคม เมื่อ สร้างกิจกรรมวิสาสะในรูปแบบบริการแนะแนว เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองกิจกรรม

ดังกล่าวกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนประถมศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน หลังจากการทดลองสิ้นสุดลง ปรากฏว่า กลุ่มทดลองซึ่งได้รับบริการแนะแนวในช่วงเวลาวิสาขามหิมาศมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านต่อไปนี้คือ คุณค่าของการประกอบอาชีพ คุณสมบัติของผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพ ประโยชน์ของระเบียบวินัย วิธีเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ความสำคัญของการพูดและองค์ประกอบของการพูดที่ดี ทักษะในการพูด ประโยชน์ของการรักษาความสะอาด ความสามารถในการรักษาความสะอาดของร่างกายและเครื่องใช้ ความหมายของสัมมาคารวะและผลที่ได้จากการมีสัมมาคารวะ ประโยชน์ของการเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ ประโยชน์ในการใคร่ครวญเหตุผลก่อนเชื่อข่าว วิธีทำคนให้เป็นที่รักของเพื่อน (วัชร ทรัพย์มี 2527: 80-81)

ดังนั้นการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาสามารถจัดได้อย่างกว้างขวางทั้งนี้ย่อมแล้วแต่สภาพความต้องการ ความพร้อมหรือความมุ่งหมายของโรงเรียนที่จะให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน

การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาและสภาพการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา

การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาควรจัดให้ครอบคลุมการแนะแนวทั้ง 3 ประเภท คือ การแนะแนวการศึกษา การแนะแนวอาชีพ การแนะแนวส่วนตัวและสังคม และควรจัดบริการให้ครบทุกด้าน รวมทั้งจัดให้สอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา บริการแนะแนวที่จัดขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษามีอยู่ 5 ด้าน ดังนี้

1. บริการสำรวจและศึกษานักเรียน เป็นรายบุคคล เป็นบริการที่สืบหาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนแต่ละคน เพื่อต้องการทราบรายละเอียดต่าง ๆ เช่น ประวัติส่วนตัว อุปนิสัย บุคลิกภาพ ระดับสติปัญญา ความสนใจ ความสามารถ ความถนัด ความ เป็นอยู่ทางบ้าน อาชีพของบิดามารดา

ทั้งนี้ เพื่อให้ครูและผู้เกี่ยวข้องในการให้การแนะแนวได้รู้จักนักเรียนแต่ละคนได้ดียิ่งขึ้น ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนนั้นสามารถกระทำได้หลายวิธี นับตั้งแต่การสังเกต การสัมภาษณ์ การเขียนเรียงความ การเขียนอัตชีวประวัติ การใช้แบบสอบถาม การใช้แบบทดสอบ การเยี่ยมบ้าน การทำสังคมมิติ เป็นต้น

2. บริการสนเทศ เป็นบริการที่ให้ความรู้หรือข่าวสารต่าง ๆ แก่นักเรียน ได้แก่ ข่าวสารเกี่ยวกับการศึกษา ข่าวสารเกี่ยวกับอาชีพ และข่าวสารเกี่ยวกับสังคม โรงเรียนควรจะหาวิธีการให้ข่าวสาร ความรู้ หรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ แก่นักเรียน อาจเป็นข่าวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โกลด์ ๆ ตัวนักเรียน เช่น ข่าวโรงเรียน ข่าวสังคมภายนอก ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ในท้องถิ่น เป็นต้น วิธีการให้ความรู้หรือข่าวสารแก่นักเรียนกระทำได้หลายวิธี อาจจัดในรูปแบบของการจัดปฐมนิเทศ มีจัดนิเทศ จัดเชิญวิทยากรมาบรรยาย จัดอภิปราย จัดนิทรรศการ จัดฉายภาพยนตร์ ภาพนิ่ง เป็นต้น

3. บริการให้คำปรึกษา เป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลที่มีปัญหาหรือความคับข้องใจ ให้สามารถตัดสินใจได้ และปรับตัวได้ดีขึ้น บริการนี้ถือว่าเป็นหัวใจของบริการแนะแนว กล่าวคือ ครูแนะแนวหรือครูประจำชั้นจะต้องพบกับนักเรียนเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่ม แล้วแต่ความเหมาะสม เพื่อช่วยเหลือในด้านปัญหาส่วนตัว และปัญหาทางการเรียน

4. บริการจัดวางตัวบุคคล เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อให้ นักเรียนได้รับประสบการณ์ หรือความช่วยเหลือที่เหมาะสมทั้งในด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และกาปรับคนในสังคม บริการนี้จะช่วยให้ นักเรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับตัวนักเรียน บริการที่โรงเรียนควรจัด ได้แก่ จัดหางานให้ทำ จัดหาทุนการศึกษาและจัดหาทุนอาหารกลางวันแก่นักเรียน เป็นต้น

5. บริการติดตามผล เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อติดตามผลและให้การช่วยเหลือเพิ่มเติมแก่นักเรียนที่ได้รับความช่วยเหลือจากการแนะแนวไปแล้ว ว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร นักเรียนช่วยตนเองได้แค่ไหน ทั้งนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนไปแล้ว ไม่ว่าจะออกกลางคันหรือเรียนจบหลักสูตร และนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ และบริการติดตามผลยังเป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อประเมินผลของการดำเนินงานแนะแนวอีกด้วยว่า มีสิ่งใดบ้างควรปรับปรุงแก้ไข ซึ่งอาจทำได้โดยการสัมภาษณ์ หรือส่งแบบสอบถามติดตามนักเรียนแต่ละคนหรือสอบถามจากบุคคลที่เกี่ยวข้องใกล้ชิด (มะ เตื่อ เสมา 2528: 42-43)

ในด้านการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา ได้มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุป
ได้ดังนี้

ประทีป จินตวรรณ (2529: 100-115) ได้สร้างรูปแบบการจัดบริการแนะแนว
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร แล้วนำรูปแบบนี้ให้กลุ่ม
ตัวอย่างพิจารณา กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารในหน่วยบริหารการศึกษาจังหวัดชุมพร ครูใหญ่
อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ ครูประจำชั้น และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
การประถมศึกษาจังหวัดชุมพร จำนวน 423 คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า ผู้บริหารและครูประจำชั้นเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า ในการ
เริ่มต้นงานแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา ผู้บริหารจะต้องประชุมคณะครูภายในโรงเรียน เพื่อ
ประชาสัมพันธ์ชี้แจงและอภิปรายเกี่ยวกับ เรื่องการบริการแนะแนวจนคณะครูเห็นความสำคัญและ
ประโยชน์ ตลอดจนเข้าใจวิธีจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนในการจัดบริการแนะแนวคณะกรรมการ
แนะแนวของโรงเรียนจะสำรวจความต้องการและปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน เพื่อนำมาเป็นแนว
ทางการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน และปรับปรุงโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการ
อยู่แล้ว ให้สอดคล้องกับบริการแนะแนวที่จะจัดขึ้น ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เรื่องการจัดบริการ
แนะแนวจากแหล่งวิชาการต่าง ๆ เช่น จากหนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์

ผู้บริหารควรตั้งคณะกรรมการแนะแนวของโรงเรียนโดยมีครูแนะแนวเป็นหัวหน้า ควร
แบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการแนะแนวออกเป็น 3 ฝ่าย ดังนี้

1. ฝ่ายรวบรวมข้อมูลนักเรียนและติดตามผล
2. ฝ่ายบริการสนเทศ
3. ฝ่ายให้การปรึกษาและจัดวางตัวนักเรียน

ครูประจำชั้น เป็นบุคคลที่มีความสำคัญคอยช่วยเหลือและประสานงานแนะแนวของ
โรงเรียน คือ เป็นผู้นำโครงการจากฝ่ายต่าง ๆ ไปปฏิบัติและชักจูงให้นักเรียนมารับบริการ
แนะแนวของโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและบุคคลในชุมชนควรมีส่วนช่วยเหลือในการจัดบริการ
แนะแนวของโรงเรียน

ในปี พ.ศ. 2528 วิโรจน์ ปะทะตา (2528: 108-115) ได้ทำการศึกษาความต้องการของผู้บริหารและคณะครูในการจัดบริการแนะแนวระดับประถมศึกษา จังหวัดแพร่ โดยได้ศึกษาจากผู้บริหาร 34 คน ครู 356 คน รวม 390 คน โดยการใช่แบบสอบถาม ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ผู้บริหารและครูมีความต้องการที่จะจัดบริการแนะแนวในระดับประถมศึกษา คือแนะแนวการศึกษาคือ แนะแนวอาชีพ แนะแนวส่วนตัวและสังคม
2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูและผู้บริหารในการจัดบริการแนะแนวในระดับประถมศึกษาในแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้
  - 2.1. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดบริการแนะแนวการศึกษาคือ ต้องการให้โรงเรียนมัธยมศึกษาจัดครูแนะแนวออกแนะแนวการศึกษาต่อในโรงเรียนประถมศึกษา ก่อนปีภาคเรียน
  - 2.2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดบริการแนะแนวอาชีพ คือ ให้จัดแนะแนวอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น จัดนิทรรศการเกี่ยวกับอาชีพ มีการสาธิตเกี่ยวกับอาชีพให้นักเรียนชม
  - 2.3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดบริการแนะแนวส่วนตัวและสังคม คือ เชิญวิทยากรที่มีความรู้ความถนัดหลาย ๆ ด้าน มาบรรยายชี้แนะแนวทางให้แก่ นักเรียน จัดกิจกรรมให้เกิดความเข้าใจตนเองและผู้อื่น
  - 2.4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในวิธีการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา คือ ควรมีรูปแบบในการจัดบริการแนะแนวเช่นเดียวกับโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรจัดอย่างสม่ำเสมอ มีเอกสาร คำราส่งตีพิมพ์จากหน่วยงานต่าง ๆ หรือคู่มือในการฝึกปฏิบัติ
  - 2.5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้จัดบริการแนะแนว ควรเป็นผู้มีความรู้หลายด้าน สามารถแนะนำพร้อมทั้งให้ตัวอย่างได้ดี

สุทัศน์ ทิพย์สุวรรณ (2523: 143-145) ได้ศึกษาปัญหาในการจัดบริการแนะแนว

ของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ทพว่าปัญหาการจ้ดบริการแนะแนวใน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครมีดังนี้คือ

1. ผู้บริหารโรงเรียน ครูแนะแนว และคณะครูมีการคิดค้่ประสานงานกันน้อย
2. ผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้วางโครงการปฏิบัติงานแนะแนวอย่างรัดกุม
3. โรงเรียนขาดงบประมาณในการจัดบริการแนะแนว และมีห้องไม่เพียงพอที่จะ
จัดเป็นห้องแนะแนวได้โดยเฉพาะ
4. โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์งานแนะแนว ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
5. ครูแนะแนวและคณะครูมีชั่วโมงสอนมากจนไม่มีเวลาทำงานแนะแนว
6. ครูแนะแนวไม่ได้ศึกษาทางวิชาการแนะแนวโดยเฉพาะ จึงพบปัญหาและอุปสรรค
ในการทำงาน นอกจากนี้คณะครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการแนะแนวในโรงเรียน
ด้วย
7. นักเรียนไม่ได้รับการสำรวจปัญหาและความต้องการของนักเรียน ประกอบกับ
มีนักเรียนอยู่ในความรับผิดชอบของครูแนะแนวมากเกินไป นักเรียนจึงมักแก้ปัญหาด้วยตนเอง
มากกว่าปรึกษาครูแนะแนว
8. ผู้ปกครองมีฐานะยากจนและขาดการเอาใจใส่ที่ดี และนักเรียนเองก็ขาดแหล่ง
ความรู้ที่จะศึกษาในชุมชน
9. โรงเรียนขาดการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร ในการช่วยเหลือนักเรียนในด้าน
พัฒนาการต่าง ๆ และการติดตามผลนักเรียน ไม่ได้ผลเต็มที่เพราะขาดความร่วมมือจากนักเรียน
การจ้ดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาจะเป็นการช่วยม้องกันปัญหาต่าง ๆ
ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนในช่วงก่อนวัยรุ่นได้ เพราะนักเรียนระดับประถมศึกษามีความพร้อมที่จะ
รับบริการแนะแนวได้มากวัยรุ่น การปล่อยให้โอกาสที่สำคัญผ่านไปโดยไม่เริ่มบริการแนะแนว
ในชั้นมัธยมศึกษาจึงเป็นการทอดทิ้งโอกาสที่จะพัฒนาบุคลิกภาพให้สมบูรณ์เสียตั้งแต่ักเรียนที่เรียน
อยู่ในชั้นประถมศึกษา ที่เป็นเช่นนี้เพราะ การแนะแนวเป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพ
ของนักเรียนที่เหมาะสมกับวัย จึงเท่ากับว่าเป็นการช่วยเหลือนักเรียนให้มีคุณสมบัติตามที่หลักสูตร
ต้องการ

สภาพการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
กรุงเทพมหานคร

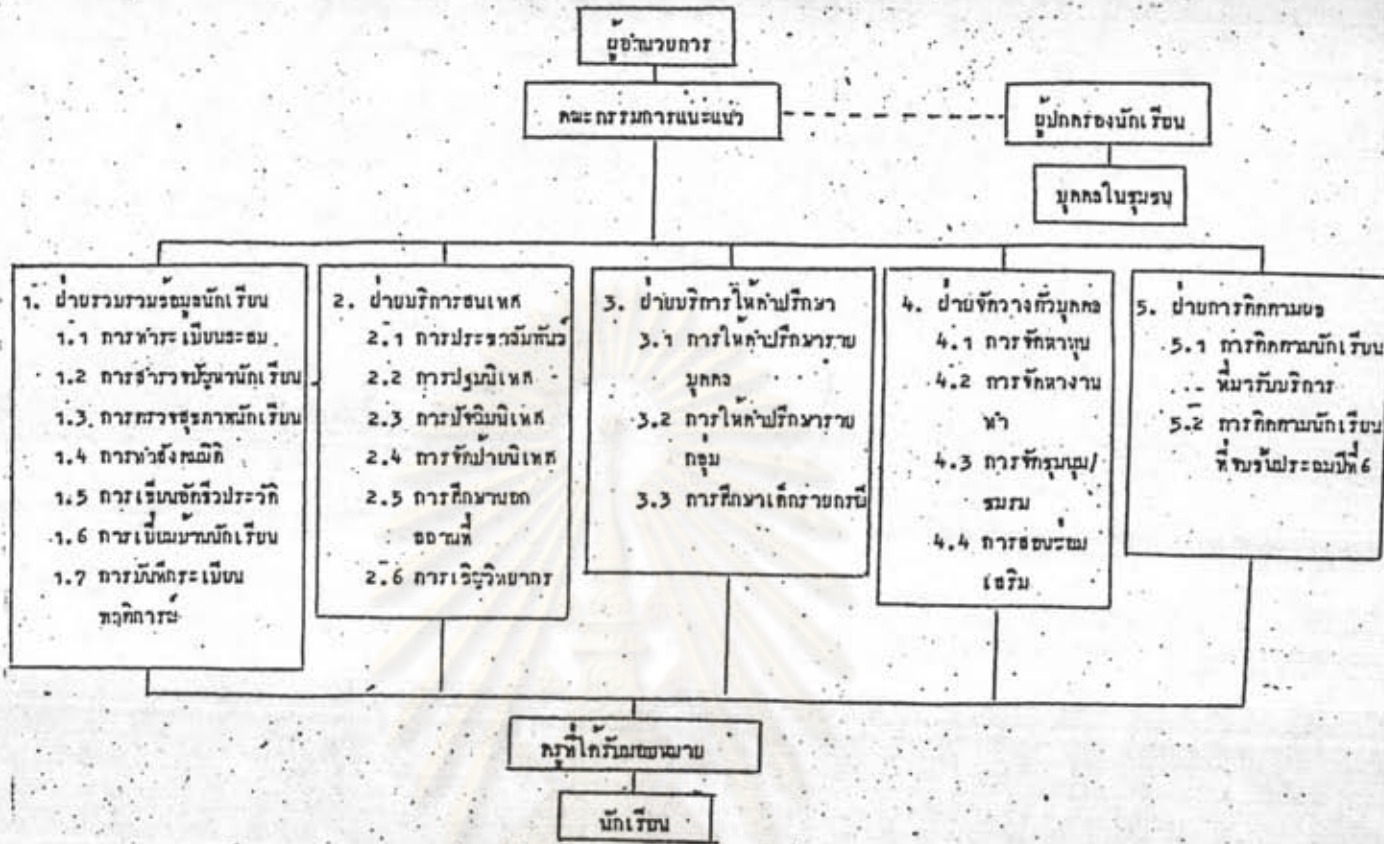
เกษม ทองสัมฤทธิ์ ศึกษาพิเศษสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร และ
ผู้รับผิดชอบงานด้านแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาได้ชี้แจงว่า โรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีฝ่ายแนะแนวประจำอยู่ทุกโรงเรียน เพราะภายใน
แต่ละปีการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครจะทำการประเมินมาตรฐาน
โรงเรียน และการแนะแนวเป็น เรื่องหนึ่งซึ่งอยู่ในงานกิจกรรมนักเรียนที่ทางโรงเรียนจะต้อง
จัดขึ้น เพื่อให้สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครได้ประเมิน และจากการประเมิน
มาตรฐานโรงเรียนในปีการศึกษา 2531 ปรากฏว่าโรงเรียนจัดให้มีบริการแนะแนวแก่นักเรียน
อย่างค่อเนื่องครบวงจร (สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร 2532: 52) จากข้อมูล
ดังกล่าวแสดงว่า โรงเรียนทุกโรงกำลังตื่นตัวในเรื่องการจัดบริการแนะแนว

สำหรับการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถม
ศึกษากกรุงเทพมหานครนั้น ได้จัดในรูปของคณะกรรมการโดยมีผู้รับผิดชอบงานด้านแนะแนว เป็น
ผู้รับผิดชอบงานแนะแนวโดยตรง มีครูประจำชั้นร่วม เป็นคณะกรรมการร่วมทำงานแนะแนวกับผู้
รับผิดชอบงานด้านแนะแนว ในด้านความรู้ของผู้รับผิดชอบงานด้านแนะแนว ปรากฏว่าส่วนใหญ่
จะมีความรู้ทางด้านแนะแนวโดยการผ่านการอบรมของสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
รองลงมาคือได้เรียนวิชาแนะแนวในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาการ
ศึกษาระดับสูง หรือปริญญาตรี มีเพียงส่วนน้อยที่จบการศึกษาด้านจิตวิทยาการแนะแนวโดยเฉพาะ

ส่วนโครงสร้างการบริหารงานแนะแนวได้ดำเนินโดยยึดหลักการจัดบริการแนะแนว
ทั้ง 5 ด้าน โรงเรียนสามารถจัดแตกต่างกันไปได้ตามแต่ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบงานด้านแนะแนว
จะกำหนดขึ้นมา ดังจะยกตัวอย่างโครงสร้างการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนประถมมนตรี
ซึ่งเป็นโรงเรียนหนึ่งในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

โรงเรียนประถมมนตรีได้จัดตั้งคณะกรรมการแนะแนวขึ้นมา 1 ชุด ทั้งหมด 19 ท่าน
การกระจายงานความรับผิดชอบตามโครงสร้างการบริหารงานแนะแนว มีดังนี้

โครงสร้างการบริหารงานแนะแนว

โครงสร้างการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนประจวบคีรี

บทบาทของครูในการแนะแนว

บทบาทของครูนอกจากจะสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดปัญญา ความรู้ ความสามารถแล้ว ยังมีบทบาทในการชี้แนะแนวทางในการพัฒนานักเรียนให้ดีขึ้น เพราะฉะนั้นครูจึงมีบทบาทในการแนะแนวควบคู่กับการสอน เพื่อสามารถนำนักเรียนไปสู่จุดมุ่งหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทบาทของครูทุกคนในการแนะแนว

การสอนเป็นหน้าที่สำคัญประการแรกของครู การเร้าให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ การเรียนรู้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และพื้นฐานของผู้เรียน ถ้าหากครูมีความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้นักเรียนมีความสุขและเรียนหนังสือได้ดีขึ้น การที่ครูสอนเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอในการปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนดีอย่างที่เราต้องการ คุณธรรมหรือประสบการณ์บางอย่างอาจเสริมสร้างให้กับนักเรียนได้ในขณะที่สอนวิชาต่าง ๆ ในชั้น โดยอาศัยกลวิธีของการแนะแนว

I 103/1135X

สมหมาย สร้อยนาหงษ์ (2527: 5) ได้ย้ำความสำคัญของ "ครู" ว่า หมายถึง ผู้หนักแน่น ผู้ควรเคารพ ครูจะต้องมีวิญญานแห่งความเป็นครูโดยแท้จริง ครูจะต้องมีจิตสำนึกว่า ควรกระทำสิ่งใด ไม่ควรกระทำสิ่งใด เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน มีความประพฤติดี มีความเสียสละ รู้จักครองตนครองงาน มีความสามารถในการสอน รู้จักทำหน้าที่ให้คำแนะนำและแนะแนว ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างบ้านและโรงเรียน

ปฐมพร ทศพล (2526: 34-35) ให้ข้อคิดว่า การแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ที่จัดขึ้น เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนแต่ละคนให้เจริญถึงขีดสุด ดังนั้นการแนะแนวต้องจัดให้ทั่วถึงแก่นักเรียนทุกคน ให้นักเรียนรู้จักเลือก รู้จักคิดตัดสินใจ และรู้จักปรับตนเองอย่างฉลาด ผู้บริหารและครูจึงต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง และนำเอาการแนะแนวเข้ามาใช้ในการเรียนการสอน การดูแลความประพฤติ ตลอดจนการนำเอาการแนะแนวเข้ามาเป็นเครื่องช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้งานการเรียนการสอนบรรลุถึงจุดมุ่งหมายอย่างสมบูรณ์ การแนะแนวถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาหรือการพัฒนาคน ทั้งนี้ถ้าพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการศึกษาทุกระดับ และทุกประเภทแล้ว หลักสูตรทุกหลักสูตรล้วนมุ่งที่จะให้นักเรียน เป็นคนที่สมบูรณ์หรือ เป็นมนุษย์ที่มีจิตใจสูง คิดเป็นทำเป็นในเชิงสร้างสรรค์เพื่อตนเองและสังคม และถ้าพิจารณาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จะเห็นว่า การแนะแนวเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการส่งเสริมให้กระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะฉะนั้นจึงเป็นการเสียไม่ได้ที่ผู้บริหารและครูจะไม่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในัจจุบัน สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารและครูต้องมีการจัดการแนะแนวขึ้นมาภายในโรงเรียนให้เร็วที่สุด เพื่อช่วยให้นักเรียนปรับตัวเข้ากับสังคมได้ทัน

เนื่องจากสภาพแวดล้อมของสังคม เปลี่ยนไปมากทั้งสภาพ เศรษฐกิจและสังคม ทำให้คนส่วนใหญ่ก้าวไปทันคือ เหตุการณ์ โดยเฉพาะเยาวชนซึ่งมีพื้นฐานและประสบการณ์เรียนรู้ยังไม่มากนัก ย่อมทำให้เป็นปัญหาที่กระทบกระเทือนต่อการดำรงชีวิตให้ร้ายขึ้นต่อไปได้ ในขณะที่เป็นครูผู้สอนที่ต้องรับผิดชอบคือ เยาวชนของชาติ วิชา ราชแสนเมือง (2528: 13-17) ได้เสนอแนะว่าควรนำวิธีการแนะแนวมาใช้กับเยาวชน โดยกา

1. ให้บริการช่วยเหลือในการครองตน ครองงาน เพื่อให้เขาปฏิบัติในสิ่งที่ตั้ง

ให้มีเจตคติที่ดีในการดำรงชีวิตและภาวทำงาน

2. ให้บริการช่วยเหลือด้านการเรียนโดยเฉพาะนักเรียนที่เรียนไม่ทันเพื่อน น่าจะช่วยเหลือเป็นรายบุคคลเพื่อให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานเบื้องต้นที่สามารถเชื่อมโยงกับความรู้เดิมของนักเรียนได้ เพราะความพร้อมของนักเรียนมีไม่เหมือนกัน
3. ให้บริการช่วยเหลือในการสร้างสุขภาพจิตให้ดีขึ้น โดยการเอาใจใส่เมตตาหรือยกย่องในความคิดของเขา หรือบกร่องสิ่งใดซึ่งแนะนำให้คิดและปรับปรุงตนเองให้ถูกต้อง ไม่คู่คว่ำกล่าวให้อับอาย เป็นต้น
4. ให้มีบริการแนะแนวในการศึกษาคือเพื่อให้เขามีแนวทางตัดสินใจศึกษาหาความรู้ให้สูงขึ้นตามอัธยาศัยของเขา
5. ให้บริการสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความเคลื่อนไหวทางวิชาการใหม่ ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันหรือเกิดความคิดสร้างสรรค์แก่ตัวผู้เรียนเอง
6. จัดให้มีชุมนุมต่าง ๆ ทางวิชาการเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ความรู้ตามความถนัดของตนเอง หรือเปิดโอกาสให้เขาหาประสบการณ์มากขึ้น
7. จัดการสอนซ่อมเสริมทั้งนักเรียนเก่งและนักเรียนอ่อนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มเพื่อให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้แก้ไขในสิ่งที่ตนยังไม่รู้ เป็นการส่งเสริมทั้งผู้เรียนเก่งและเรียนอ่อนให้มีความรู้ความสามารถตามอัธยาศัยของเขา
8. ให้บริการสงเคราะห์เพื่อช่วยเหลือนักเรียนยากจน ขาดอุปกรณ์ ขาดอาหารและอื่น ๆ การให้บริการด้านนี้จะต้องมีการชี้แนะให้ผู้รับบริการได้ทราบแนวทางที่จะช่วยเหลือตนเองให้ดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต้องด้วย
9. ให้บริการปรึกษาหารือเพื่อให้ผู้มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว เข้าไปพบผู้แนะแนวได้ทุกโอกาส
10. ให้บริการเพื่อประกอบอาชีพ เพื่อให้เขามีความรู้สึกรักคิด เป็นตัวของ เขาเองในการเลือกประกอบอาชีพที่ต้องการได้

ดังนั้นการแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาจึงควรเป็นหน้าที่ของครูทุกคนที่จะต้องช่วยกันจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อความเจริญงอกงามของนักเรียนในทุกด้าน

และ เมื่อมีปัญหานั้น เป็นอุปสรรคต่อการเรียน การปรับตัวหรือด้านอื่น ๆ ครูจะต้องช่วยกันหา
สาเหตุอย่างละเอียด ท้าทายดูว่ามีช่องทางแก้ไขปัญหานั้นได้อย่างไรและใช้วิธีการใดจึงประสบ
ผลสำเร็จตาม เป้าประสงค์ที่ครูทุกคนตั้งความหวังไว้ว่าจะให้นักเรียนทุกคนมีความ เจริญทุกด้าน

บทบาทของครูประจำชั้น เกี่ยวกับการแนะแนว

ครูทุกคนมีความมุ่งหมายที่จะช่วยพัฒนานักเรียนแต่ละคนให้เป็นผู้มีความรู้ดี มีความ
ประพฤติเรียบร้อย มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ ใช้ความสามารถของตนให้เป็นประโยชน์มากที่สุด
ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนไปสู่จุดหมายปลายทางที่พึงปรารถนา และครูจะได้รับความสมหวังใน
ความมุ่งหมายนี้ก็เมื่อครูใช้การแนะแนวเป็นส่วนประกอบในการสอน โดยเฉพาะครูประจำชั้น
ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดย่อมสามารถให้การแนะแนวแก่นักเรียนได้ดีที่สุด โดยช่วยใ้
นักเรียนรู้จักตนเองดีขึ้น รู้วิธีปรับตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการเรียน การสังคม สามารถ
วางโครงการดำเนินชีวิตในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างถูกต้องมากขึ้น (ดวงเดือน พิศาลบุตร
2522: 115)

สุนน อมรวิวัฒน์ (2527: 5) มีความเห็นว่า การแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา
นั้น เป็นหน้าที่ส่วนหนึ่งของครูประจำชั้น เพราะครูประจำชั้นเป็นผู้ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด การ
แนะแนวระดับประถมศึกษาต้องอาศัยความร่วมมือจากครูประจำชั้น ครูแนะแนว ผู้ปกครอง การ
ดำเนินงานจึงจะได้ผล ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่เข้าใจงานแนะแนว ไม่เห็นประโยชน์ของงานแนะแนว
การแนะแนวในโรงเรียนก็จะมีอุปสรรคไม่มีความก้าวหน้า

ความสำเร็จในด้านการสอนและการแนะแนวขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ที่ดีของครูกับนักเรียน
ภายใต้บรรยากาศที่เต็มไปด้วยความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ ความปลอดภัยและการให้
กำลังใจ ครูประจำชั้นต้องพยายามรู้จักนักเรียน เข้าใจนักเรียน ดังนั้นการแนะแนวในชั้นเรียน
จึง เป็น เครื่องมือที่ช่วยครูได้ ซึ่ง อัมพร เจนประภาหงส์ (2529: 77-78) ได้เสนอแนวทาง
การแนะแนวในชั้นเรียนดังนี้

1. ใช้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลให้เป็นประโยชน์ในการตอบสนองความต้องการ
ของนักเรียนแต่ละบุคคล เพราะฉะนั้นครูประจำชั้นต้องมีความรู้สึกไวต่อพฤติกรรมของนักเรียน

เพื่อที่จะทราบถึงความต้องการที่แท้จริงและตอบสนองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

2. สร้างความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งครูประจำชั้นสามารถทำได้ในชั้นเรียน โดยการจัดสถานการณ์และประสบการณ์ให้กับนักเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนแต่ละคนมีการปรับตัวที่ดีขึ้น ครูประจำชั้นมีหน้าที่ค้นหาและช่วยสร้าง เสริมศักยภาพ เหล่านี้ให้ได้รับการพัฒนา และทำให้นักเรียนมีความรู้สึกภูมิใจ ภาคภูมิใจในตนเอง

3. ครูประจำชั้นส่วนใหญ่มีชั่วโมงการสอนมากมาย แต่ก็สามารถสอดแทรกการแนะแนวให้นักเรียนได้โดยการเขียนคำติชมในสมุดรายงานหรือในสมุดแบบฝึกหัดของนักเรียน เป็นรายบุคคล เพื่อให้นักเรียนมีความสนใจตนเองพร้อมที่จะแก้ไขข้อบกพร่อง และปรับปรุงให้ดีขึ้น นอกจากนี้ครูประจำชั้นควรบอกถึงจุดดี และจุดบกพร่องหรือทั้งแนวทางในการแก้ไขที่ดีขึ้น

4. สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักเรียน เกี่ยวกับเป้าหมายการเรียน ครูประจำชั้นจะต้องอธิบายเป้าหมายของแต่ละวิชา เพื่อที่จะเป็นการเริ่มต้นให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายและประโยชน์ของวิชาที่สอน ตลอดจนสามารถที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์คือตนเองทั้งในด้านการประกอบอาชีพและการปรับตัวในสังคม

5. อภิปรายเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น จัดให้มีการอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ๆ กับนักเรียนในชั้นเรียน ซึ่งบางครั้งปัญหานั้นไปเกี่ยวข้องกับวิชาเรียนก็ตาม จากการอภิปรายทำให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหาร่วมกันและเกิดแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม

6. ค้นหาความต้องการของนักเรียน การที่ครูประจำชั้นจะค้นหาความต้องการของนักเรียนที่แท้จริงนั้น บางครั้งอาจจะต้องคิดตามพฤติกรรมของนักเรียนนอกชั้นเรียน เพื่อจะได้ข้อมูลที่เพียงพอ จนกระทั่งสามารถสรุปได้ว่านักเรียนมีความต้องการอะไรและครูจึงจะตอบสนองให้ตรงความต้องการนั้นได้อย่างถูกต้อง

เป้าประสงค์ของงานแนะแนวคือ การช่วยให้นักเรียนเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเอง และให้นักเรียนได้ค้นหาเป้าหมายชีวิตของตนได้อย่างมีเหตุผล ประหยัด ทองมาก (2529: 7-10) มีความเห็นว่า ครูประจำชั้นให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้ โดยครูประจำชั้นมีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. เรียนรู้พัฒนาการของนักเรียน ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญประการแรกของครูประจำชั้น

เพราะว่านักเรียนย่อมมีความแตกต่างกันอย่างมากไม่ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับทางบ้าน ลักษณะทางอารมณ์ ทางสติปัญญา ทางร่างกาย ถ้าครูประจำชั้น เรียนรู้และเข้าใจพัฒนาการของนักเรียนก็จะสามารถช่วยให้นักเรียนเติบโตไปในครรลองที่ถูกค้ำจุนและเหมาะสม จะช่วยลดความกังวลและความเครียดให้แก่ครู พ่อ แม่ ตัวนักเรียนก็จะเกิดความสุขขึ้น . เมื่อพ่อแม่และครูมีความเข้าใจเหตุการณ์ที่เขาแสดงออกอย่างถูกต้อง ครูประจำชั้นที่รับรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคลจะสามารถปรับรุงการเรียนการสอนของคน เพื่อสนองความต้องการของนักเรียนได้

2. รวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล จะช่วยให้ครูประจำชั้นได้รู้ถึงความต้องการของนักเรียน การรวบรวมข้อมูลต้องทำอย่างค้อมเนื่องโดยใช้วิธีการต่าง ๆ ทั้งวิธีที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อให้ได้ข้อมูลของนักเรียนครอบคลุมหลาย ๆ ด้าน เช่น การสังเกต พฤติกรรม การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน เป็นต้น ข้อมูลที่รวบรวมประกอบด้วยภูมิหลังส่วนตัวและครอบครัว สุขภาพ การศึกษาเล่าเรียน ผลการทดสอบด้านต่าง ๆ เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้ไม่เพียงแต่จะรับรู้หรือใช้ประโยชน์ในหมู่ครูในโรงเรียนเท่านั้น ผู้ปกครอง พ่อแม่และตัวนักเรียนเองได้รับทราบและใช้ประโยชน์ได้ด้วย และข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้ครูนำไปใช้ในการประกอบการวางแผนจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่ตัวนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนแต่ละคนอย่างแท้จริง

3. ศึกษานักเรียน เป็นกลุ่มหรือรายบุคคลคือการทำความเข้าใจนักเรียนอย่างละเอียด โดยอาศัยการสรุปวิเคราะห์จากข้อมูลที่ครูประจำชั้นรวบรวมไว้แล้ว เพื่อให้มองเห็นภาพรวมของนักเรียนในชั้นของคนว่า ส่วนใหญ่มีแนวโน้มเป็นอย่างไร และมีใครบ้างที่อยู่ในภาวะที่ต้องได้รับการช่วยเหลือหรือส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาถึง ๆ ขึ้น

4. ให้คำปรึกษาแก่นักเรียน เมื่อนักเรียนมีปัญหาซับซ้อนใจจะหัน เข้าห้ครู โดยเฉพาะครูประจำชั้น เพราะครูประจำชั้น เป็นผู้ที่ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุดรองมาจากพ่อแม่ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียนจะช่วยให้ครูทำหน้าที่นี้ง่ายขึ้น การให้คำปรึกษาครูจะต้องยึดหลักการยอมรับซึ่งกันและกัน ไว้วางใจกันและเป็นกันเองต่อกัน การให้คำปรึกษาในที่นี้มิใช่เป็นการบ่นบ่นทางจิต แต่มีจุดมุ่งหมายที่จะให้นักเรียนเข้าใจตนเองและปรับตัวให้ดีขึ้น

5. ร่วมมือกับบิดามารดาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการของนักเรียน โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้พ่อแม่ผู้ปกครองได้ทบทวนปรึกษาหารือกับครูประจำชั้นบ่อย ๆ ควรสนับสนุนให้พ่อแม่ร่วม

งานกับทางโรงเรียนบ้าง วิธีการที่ครูประจำชั้นคิดค้กับผู้ปกครองทำได้หลายวิธีทั้งทางตรง และทางอ้อม ทางตรงคือการติดต่อด้วยวาจา ระหว่างครูประจำชั้นและผู้ปกครอง การประชุม การไปเยี่ยมบ้านนักเรียน ทางอ้อมคือการส่งข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับบุตรหลาน เช่น สมุด รายงานไปให้พ่อแม่เป็นคราว ๆ โดยสม่ำเสมอ

จากการศึกษาบทบาทของครูประจำชั้นที่มีต่อการแนะแนวของนักวิชาการหลายท่าน เช่น ดวงเดือน ทิศาลบุตร (2522: 127-129) วิเศษ ทรัพย์มี (2531: 123-124) สมร ทองดี (2524: 88-89) อีระ ชัยยุทธยรรยง (2529: 29-30) คมเพชร ฉัตรศุกกุล (2529: 129) และ วัฒนา พัทธราวิช (2531: 216) ทำให้ได้ข้อสรุปเรื่องบทบาทของครู ประจำชั้นที่เกี่ยวกับงานแนะแนวดังนี้

1. บทบาทในการเป็นผู้ประสานงานแนะแนว

- 1.1 ให้ความรู้ความช่วยมมือกับฝ่ายแนะแนว ด้วยการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับนักเรียนแต่ละคนที่ตนรับผิดชอบ บันทึกหรือกรอกข้อความลงในแบบฟอร์มตามที่ฝ่ายแนะแนวหรือฝ่ายบริหารส่งมา เพื่อขอความช่วยเหลือ
  - 1.2 ติดต่อกับทางบ้านของนักเรียนในกรณีที่มีความจำเป็นจะต้องขอความช่วยเหลือ และร่วมพิจารณาปัญหาที่เกี่ยวกับนักเรียน
  - 1.3 ปรึกษาหารือกับนักแนะแนว เกี่ยวกับนักเรียนที่ควรได้รับความช่วยเหลือเป็นพิเศษ
  - 1.4 เข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือในการศึกษารายกรณี
  - 1.5 เมื่อพบว่านักเรียนคนใดมีปัญหาที่ไม่อาจตัดสินใจได้ ควรรีบส่งนักเรียนให้ฝ่ายแนะแนวของโรงเรียน
  - 1.6 ปรึกษาหารือกับผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจบุตรหลานของตนเอง ได้ดีขึ้น ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนได้เจริญเติบโตไปในทางที่เหมาะสมให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้
- #### 2. บทบาทในการแนะแนวนักเรียนโดยตรง
- 2.1 อบรมให้รักการเรียน มาโรงเรียนสม่ำเสมอ พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาค้ครู และค้วิชาที่เรียน
  - 2.2 ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนดีขึ้น

2.3 ช่วยให้ข้อเสนอเทศด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวให้เหมาะสมกับวัยและความต้องการ

2.4 ช่วยให้นักเรียนเข้าใจตนเอง รู้จักตนเองดีขึ้น รู้ความสามารถข้อดี ข้อเสียของตนเอง สามารถปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องได้ รู้จักคิดมีเหตุผลในการเลือกและตัดสินใจ

2.5 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และการปรับตัวของนักเรียนให้เข้ากับบุคคลและสภาพแวดล้อม เป็นอย่างดี

2.6 หาสาเหตุของการมีพฤติกรรมผิดปกติของนักเรียน เมื่อหาสาเหตุของพฤติกรรมได้แล้วให้วางแผนในการแก้ไข

2.7 สร้างแรงจูงใจกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะเรียน และสร้างนิสัยที่ดีให้แก่ นักเรียน อันจะเป็นพื้นฐานของการเรียนในชั้นสูงต่อไป

2.8 คิดคามผลงานและประเมินผลงานที่ผ่านมาแล้ว เพื่อหาทางแก้ไขข้อบกพร่องและแนวทางในการแก้ไขต่อไป

2.9 ให้คำปรึกษาทั้งเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม โดยการให้ข้อเสนอแนะหรือฟังความคับข้องใจหรือขัดแย้งของนักเรียนหรือผู้ที่มีปัญหาของแต่ละคน

ในการจัดชั้นเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จะมีครูประจำชั้นให้การดูแลและรับผิดชอบนักเรียนทั้งชั้น ดังนั้นครูประจำชั้นจึง เป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้บริการแนะแนวประสบความสำเร็จ เพราะหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงของครูประจำชั้นก็คือ ต้องให้ความช่วยเหลือนักเรียนให้พัฒนาไปทุก ๆ ด้าน ตลอดจนช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่นักเรียนได้พบ จึงกล่าวได้ว่างานแนะแนวจะไม่ประสบความสำเร็จเลยถ้าขาดความช่วยเหลือจากครูประจำชั้น

จะเห็นได้ว่า งานในความรับผิดชอบของครูประจำชั้นนั้น นอกจากการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดปัญญา ความรู้ ความสามารถและทักษะต่าง ๆ แล้ว ยังมีบทบาทในการแนะแนวสอดแทรกอยู่ด้วยเป็นอย่างมาก งานแนะแนวมีส่วนช่วยในการพัฒนานักเรียนในทุกด้าน นับตั้งแต่วันแรกที่นักเรียนมาโรงเรียนจนกระทั่งถึงการติดตามผลหลังจากนักเรียนออกจากโรงเรียนไปแล้ว

งานแนะแนว เป็นส่วนช่วย เสริมและสนับสนุนการ เรียนการสอนทุกชั้นตอน ให้ประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะงานแนะแนว เป็นกระบวนการช่วย เหลือนักเรียน ให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม ที่อยู่รอบตัว ครูประจำชั้นที่สามารถใช้กระบวนการแนะแนว ได้อย่างผสมกลมกลืน กับการสอนนั้น นอกจากจะช่วยให้ นักเรียน เกิดการ เรียนรู้แล้วยัง ได้รู้จักตนเอง และสามารถปรับตัว ให้อยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข หากครูประจำชั้น ไม่เข้าใจหรือไม่ เห็นความสำคัญหรือคุณค่า ของการแนะแนว แล้ว ความมุ่งหวังที่จะพัฒนานักเรียน ให้มีความ เจริญงอกงาม ในทุกด้านย่อม จะไม่บรรลุผลตาม เป้าหมายอย่างแน่นอน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย